

Latvijas Kultūras akadēmija
Teātra un audiovizuālās mākslas katedra

DIPLOMDARBA IZRĀDES „PAIJA.MAIJA” TEORĒTISKĀ ANALĪZE

Maģistra darbs

Autore:

Akadēmiskās maģistra studiju programmas “Mākslas”

Teātra apakšprogrammas

2. kursa studente Sandija Kalniņa

(ID Nr. 20124712)

Darba vadītāja:

Asoc. prof. Aina Matīsa

/paraksts/

Rīga

2014

SATURS

ANOTĀCIJA	3
PRIEKŠVārds.....	5
1. AUTORA BIOGRĀFIJA PIRMAJĀ PERSONĀ.....	6
2. SĀKOTNĒJĀ IECERE.....	8
Anna Brigadere.....	9
Maija un Paija.....	10
3. LUGAS TAPŠANAS GAITA.....	12
4. VIDE, VIETA UN LAIKS.....	14
5. LUGAS PERSONĀŽI.....	15
6. RADOŠĀS KOMANDAS MEKLĒJUMI.....	16
7. ĢERTRŪDES IELAS TEĀTRIS.....	18
8. MĒĢINĀJUMU PROCESS.....	19
9. KOPSAVILKUMS.....	22
IZMANTOTĀ LITERATŪRA.....	23
1. PIELIKUMS	24
2. PIELIKUMS	25

ANOTĀCIJA

"Paija. Maija" ir Latvijas Kultūras akadēmijas maģistrantūras studentes Sandijas Kalniņas noslēguma darbs teātra režijā. Izrādes veidotāji, par pamatu ņemot visiem zināmo Annas Brigares lugas "Maija un Paija" sižetu, radījuši savu versiju par Maiju, Paiju un Vari, kas no bērniem domāta darba pārtapis par pasaku pieaugušajiem.

Es esmu viena no cilvēkiem, kas agrā bērnībā tika lasījusi Annas Brigaderes lugu „Maija un Paija”. Šis stāsts vienmēr ir šķitis pasakains, aizkustinošs un ļoti daudznozīmīgs. Šī daudznozīmība tika dalīta, pretstatot tādus vispārīgus jēdzienus kā Labais un Ļaunais, Dievs un Velns.

Stāstā, centrā ir jaunizveidota ģimene ar pusmāsām Maiju un Paiju, kuras atšķiras kā diena pret nakti. Maija ir kļuvusi par gaišu tēlu daudziem, kam līdzināties, tomēr šoreiz man kļuva Paijas žēl, kā rezultātā radās vēlme uzrakstīt jaunu variāciju par tēmu „Maija un Paija”.

„PAIJA.MAIJA” ir stāsts par ģimeni, kas dzīvo vidējā lauku sētā tālā senatnē*. Abu pusmāsu attiecības sarežģītas vēl vairāk, kad abas saprot, ka cīnās ne tikai par savu vietu jaunizveidotajā ģimenē, bet arī par vienu mīlestību pret Vari. Šis būs stāsts par mīlestību. Šis būs stāsts par to, ka mēs paši izvēlamies savu likteni.

SUMMARY

"Paija. Maija" is Latvian Academy of Culture Masters graduate Sandija Kalniņa graduation work in theatre directing. The directors of the play, based on well-known Anna Brigadere play „Maija un Paija”, has created their own version about main characters Maija, Paija, Varis and from children based story transformed it into fairytale for grown-ups.

I am one of the many people, who in early childhood have read Anna Brigadere play „Maija un Paija”. This original story has always been fabulous, touching and meaningful.. This meaningfulness is formed by putting together opposite concepts like Good and Evil, God and Devil.

In the center of the play is newly formed family with half-sisters Maija and Paija, which are the very opposite like day and night. Maija is the bright character, the example for everyone, but on such background I felt sorry for Paija, therefore this was the motivation to create new interpretation for original play „Maija un Paija”.

So the „PAIJA.MAIJA” is story about casual family living in countryside long time ago. Both half-sister relationships is put on trial not only by fighting for their places in newly formed family, but also sharing only one true love – Varis. This will be story about love. This will be story about how we set our own destiny.

PRIEKŠVārds

Kā maģistra darbs šis izrādes „PAIJA.MAIJA” literāri teorētiskais apcerējums dienasgrāmatas formā ar tā neformālo nosaukumu „Iekšējā režisora veidošanas darbs” burtiskā vārda nozīmē kļūs par „burtisku gidu”, kas vērsīs jūsu uzmanību manam radošās iztēles pētījumam „Kā no punkta A nonākt līdz punktam B” analīzi jeb kā no „Maija un Paija” nonākt līdz „Paija. Maija”.

Šis darbs balstās tikai un vienīgi uz empīrisku pieredzi, ko esmu guvusi vairāku mēnešu praktiskā darbā kā ar dramaturģisko materiālu, tā ar aktieriem, un, galvenokārt, pati ar sevi, tādējādi tas ir papildīts vienīgi ar to-ar praktisku pieredzi.

Šis teorētiski literārais darbs kļūs par monologu divu desmitu lapu garumā un būs lasāms saprotamā valodā.

Katra nodaļa tiks atdalīta ar tai atbilstošu formulējumu, par ko liecinās nosaukums. Darbā tiks izmantoti burti, teikumi, jēdzieni, vārdu salikumi ar un bez pasvītrojumiem, kas, savukārt, informēs par autora biogrāfiju, izskaidros dramaturģiskā izrādes pamata izvēli, kas, šīs eksperimentālās virtuves rezultātā, ir kļuvis par galveno virzītājspēku izrādes veidošanā un tapšanā, kas nozīmē, ka es, Sandija Kalniņa, kā autors esmu realizējusi savu iecerī, ar kuru iestājos Latvijas Kultūras akadēmijas (turpmāk tekstā LKA) maģistra režijas studijās, - esmu guvusi cerēto izpratni par to, kā ar režijas palīdzību var atbrīvoties no dramaturģiskas liekvārdības.

Apzinos, ka šīs sarunas rezultātā, mēs varam satuvināties vai attālināties, un šī iemesla dēļ, sava teorētiskā darba ietvaros es centīšos pēc iespējas pakāpeniskāk un smalkāk atklāt procesa laikā iegūtās atziņas, tādēļ paziņoju šo domu kongresu par atklāti godīgu un visbeidzot atklātu.

1. AUTORA BIOGRĀFIJA PIRMAJĀ PERSONĀ

Es piedzimu 1987.gadā, turklāt 11.novembrī,-Lāčplēša dienā. Šī diena uzlika zīmogu. Ne tik daudz tā diena un vienpadsmitais datums, cik pats Lāčplēša jeb Izdzīvotāja simbols. Nepagāja ne ilgs laiks, kad Dievs man gribēja noplēst abas ausis jeb tiešā veidā lika saskarties ar nāvi. Divreiz.

Pirmo reizi, kad man bija viens gads un divi mēneši. Piedzimu divu astoņpadsmit gadīgu jauniešu, Dzintras un Normunda ģimenē. Kamēr tētis dienēja Igaunijā, mamma gaidīja Rīgā. Bija jābrauc ciemos. Toreiz apmetāmies kādā Igaunijas viesnīcā. Bija nakts un kamēr vecāki gulēja, es izrāpoju caur balkona margām un no piektā stāva balkona iekritu otrā stāva balkonā. Mani atrada kāda krievu sieviete. Man albumā joprojām ir bilde, kurā es guļu slimnīcā un labā kāja kā lellei ir pakarināta gaisā.

Gāja laiks. Mamma tikmēr bija izmācījusies par sākumskolas skolotāju un tēvs par koktēlnieku. Otrā krišanas reize pienāca pēc vairākiem gadiem. Tas bija laiks, kad vēl negāju skolā. Laiks, kad mēs ar mammu dzīvojām tikai divatā. Bija vakars un man palika bail. Iedomu pasaule vienmēr ir bijusi spēcīgāka par mani, tādēļ man sāka likties, ka mamma nekad neatnāks mājās. Ilgi nedomājot, es nolēmu bēgt. Pie virtuves loga kliņķa es piesēju trīs kopā sasietas lecamauklas, pa kurām centos nolaisties no trešā stāva, taču diemžēl tiku līdz otrajam stāvam. Kritu, bet izdzīvoju. Pamostoties man likās, ka esmu kā Jēzus Kristus. Šādi es gulēju uz zemes un nekustējos. Viegls smadzeņu satricinājums. Kā izrādās, mamma toreiz bija aizkavējusies pilsētā, lai nopirktu man veramās krelles.

Šie ir manas dzīves pirmie divi un spēcīgākie satricinājumi, kas bieži likuši aizdomāties par eksistenciālām tēmām, piemēram, kas liek/spiež mums dzīvot, kāpēc mēs krītam vai bēgam, kāpēc ir jādzīvo, ja kāds liek krist un kurš ir tas, kas tevi pēdējā brīdī noķer un pavelk aiz rokas, nostāda atkal uz kājām. Kas ir cilvēks? Kas ir ģimene? Kas ir laime? Kas ir sāpes? Vēl ilgi pēc šiem diviem kritieniem cenšos saprast, Kam ir izdevīga mana dzīvība, un kas man ir jāpaveic, lai justos tās vērtā...

Savu bērnību pavadīju kā Rīgā ,mācoties 47.vidusskolā, tā ,pavadot brīvdienas, Vecpiebalgā. Jau divpadsmit gadu vecumā uzrakstīju savu pirmo lugu, pēc kuras sekoja arī mans pirmiestudējums „Kalpotāja” (1999), kurā iesaistīju pusi no Rīgas vokālā ansambļa „Staipekņi” dalībniecēm. Izrāde notika Vecpiebalgā, lauku mājās „Vec-Lūdiņi”, malkas šķūnīša piebūvē. Cik sevi atceros piedalījos it visos skolas un ārpuskolas veidotajos pasākumos dziedāšanā, dejošanā, rakstības un daiļrunāšanas konkursos, kuros izpelnījos

godalgas un atzinības. Savu brīvo laiku ārpus skolas pavadīju rakstot dzeju, stāstus un liriku par „ilgām” ilgām, pirmo mīlestību un pašnāvnieciskām jūtām un Dievu. Lirika bija depresīvi skaista un suicidāli dzīvotspējīga/dzīvotgriboša.

Tiklīdz pabeidzu mācības 47.vidusskolā, iesniedzu dokumentus LKA, studiju programmā *Tv, kino un teātra dramaturģija*, pēc kuras beigšanas ,ar gada pauzi, jau 2014.gadā nolēmu atkārtoti iestāties LKA, šoreiz-maģistra studiju programmā *Teātra režija*. Tādējādi vēloties izpildīt sev doto trīskāršo solījumu: uzrakstīt labu lugu, nospēlēt vienu izrādi, iestudēt izrādi.

2. SĀKOTNĒJĀ IECERE

Pirmais mēģinājums radīt izrādi bija izrāde „Australopiteki”, kuras pamatā bija mana kursabiedra Edgara Niklasona luga ar jokainu nosaukumu „Pakārt plaušu”. Šai izrādei, ar triju aktieru, Daumanta Švampes, Artā Drozdova un Līgas Sipjaginas piedalīšanos, bija jāklūst par manu pirmo pieredzi darbā ar tekstu un aktieriem, un par pirmā režijas kursa darbu. Stāsts tika izvēlēts veiksmīgi un bija dramaturģiski saistošs. Stāsta centrā bija divi jauni brāļi, kuri lidostas telpās tika aizturēti par mēģinājumu pārvest pāri robežai marihuānas paciņu. Apstākļi izdevīgi un vide dramaturģiski pateicīga, lai tādā risinātu jauniešu cienīgu detektīvu, kurā visa pamatā ir aizdomas, arī skatītājam, kuram līdz izrādes beigām nekļūst skaidrs, kurš ir vainīgais, kad parādās puiku māte, kas atklāj, ka gribējusi aizkavēt puīšu prom došanos no mājām, tādēļ somā ielikusi marihuānas paciņu. Vienīgais šķērslis mēģinājumu procesā šķita Daumanta nespēja iejusties sešpadsmit gadus veca zēna tēlā, tomēr tagad, atskatoties uz procesu, tā bija mana neprasmē sazināties ar aktieri, izskaidrot un saprast aktieriskās bailes vai tieši otrādi pamanīt aktierisko slinkumu un viņa nevēlēšanos domāt. Kas tur īsti bija?!

Pēc kāda laika pārtraucu darbu pie šīs izrādes, jo, kā jau minēju, trūka pieredzes darbā ar aktieriem un „galvenokārt, pašpaļāvības un ticības sev. Šāds lēmums bija pamatīgs emocionāls trieciens, kas raisīja dziļas pārdomas un pat bailes par jebkādu nākamo izdošanos radīt izrādi.

Iepriekšējā pieredze lika piesardzīgi un uzmanīgi izvēlēties tēmu, par kuru es, kā Sandija Kalniņa, es kā cilvēks, vēlētos ar citiem dalīties, tieši tādēļ mēnešiem ilgi es meklēju ideju un materiālu maģistra noslēguma darbam, kas mani uzrunātu tik ļoti, ka radītu pietiekamu drošības sajūtu novest šo procesu līdz galam. Vienu brīdi šie meklējumi šķita bezcerīgi, līdz atcerējos, ka ir jārunā par to, ko tu pats kā autors visvairāk saproti, -ir jārunā par to, kas ir visvairāk „sasāpējies”. Man visvairāk „sasāpējusies” tēma bija un ir -šķirta un citas šķirtās ģimenes. Vienmēr esmu centusies saprast, kāpēc ir noticis tā un ne citādāk, kāpēc jebkāda šķiršanās/cilvēks rada sāpes, izmisumu, vientulību, dusmas, aizvainojumu, pārmetumus, pārpratumus, atsvešināšanos, pat pašnāvnieciskas tieksmes. Es vēlējos runāt par ģimeni. Es vēlējos radīt jaunu ģimeni. Es vēlējos radīt jaunus „kā būtu, ja būtu...”. Kā būtu, ja stāsts pats atnāktu pie manis...

Par sava maģistra studiju režijas noslēguma darba pamatu, es izvēlējos cienījamās dramaturģes Annas Brigaderes pasaku lugu „Maija un Paija”, kas, kā zināms, ir viena no zelta lugām latviešu klasikas pūra lādē.

Anna Brigadere¹

Latviešu rakstniece, dramaturģe un dzejniece. Zenta Mauriņa Annu Brigaderi raksturo ar pieciem „S”: „Skaidra, skarba, stipra, spītīga, strādīga." Bet pati A. Brigadere teikusi: "Pētījiet manus darbus, bet ne manu dzīvi; pirmā vietā stāv mans darbs, bet ne mana dzīve."

Anna Brigadere dzimusi 1861. gada 1. oktobrī Zemgalē Kalnamuižas pagastā „Baļļos”. Viņas bērnība ir pagājusi Tērvetē - vienā no skaistākajiem Latvijas novadiem. Rakstnieces tēvs visu mūžu bijis kalps pie saimniekiem. Skolā A. Brigadere gājusi tikai dažus gadus. Sākumā viņa mācījās Kalnamuižas pagastskolā, vēlāk Auces skolā (1871-1875). Pēc tēva nāves (1874) Anna kopā ar māti pārcēlās dzīvot uz Jelgavu pie māsa Līzes. Jau 13 gadu vecumā Brigadere pati sāka sev pelnīt maizi. Jelgavā viņa palīdzēja mātai šuvējas darbā. Vēlāk kopā ar māsu ģimeni pārcēlās uz Ventspili, ap 1880. gadu - uz Rīgu, kur strādāja brāļa Jāņa veikalā par pārdevēju.

No 1882. gada rudens Anna Brigadere dzīvoja Maskavā, strādāja par audzinātāju vācu fabrikanta ģimenē, vēlāk par mājskolotāja Jaroslavļā. Atgriezusies Rīgā, A. Brigadere un pabeidza Reinšes augstākās meiteņu skolas viengadīgos pedagoģiskos kursus, ieguva mājskolotājas tiesības un strādāja par mājskolotāju vācu ģimenēs Rīgā (1885-1897). Pirmo stāstu "Slimnīca" A. Brigadiere sacerēja ap 1893. gadu. 1897. gadā publicēta A. Brigaderes pirmā grāmata - stāsts "Vecā Karlīne". 1903. gada oktobrī Rīgas Latviešu teātra direktors Jēkabs Āriņš - Duburs lūdza rakstnieci pārtulkot kādu bērnu lugu. A. Brigadere, nevarējama atrast neko piemērotu, trīs diennakšu laikā sacerēja pasaku lugu "Sprīdītis". Lugas pirmizrāde notika 1903. gada 26. decembrī Rīgas Latviešu teātrī. Izrādei bija panākumi, tā kļuva ļoti populāra, turklāt ar šo darbu īsti aizsākās gan pasaku lugas žanrs latviešu literatūrā. A. Brigaderes sarakstījusi arī pasaku lugas "Princese Gundega un karalis Brusubārda", "Maija un Paija", "Lolitas brīnumputns". 1906.-1907. gadā A. Brigadere strādāja par latviešu valodas skolotāju E. Šubes sieviešu proģimnāzijā. 1915. gadā rakstniece devās bēgļu gaitās un līdz 1917. gadam dzīvoja Maskavā, tad atgriezās Rīgā un strādāja par almanaha "Daugavas gada grāmata" redaktori. 25 gadu literārās darbības jubilejā (1922) valsts rakstniecei uzdāvināja mājas Tērvetē, kuras viņa nosauca par "Sprīdīšiem".

Mūža noslēgumā nāca klajā A. Brigaderes lielākais un skaistākais darbs - jaunības triloģija "Dievs, daba, darbs" (1926), "Skarbos vējos" (1930), "Akmens sprostā" (1933).

---

¹ <http://www.letonika.lv/literatura/section.aspx?f=1&id=2626283>

Triloģijas sižeta pamatā ir Brigaderes bērnības un agrās jaunības pārdzīvojumi. Galvenais tēls ir mazā Annele, kura triloģijā darbojas no četru līdz sešpadsmit gadu vecumam.

Maija un Paija

Sižeta apraksts: “..pasaku lugā „Maija un Paija” (1921) ir daudz līdzības ar lugu „Sprīdītis”. Gan Sprīdītis, gan arī Maija dažādu iemeslu dēļ dodas pasaulē, abi ir bāreņi, un viņiem ir dusmīga, ļauna pamāte. Pasakas varoņi – čakla, labsirdīga Maija un izlutināta, ļauna Paija. Ar Laimas palīdzību Maijai izdodas slinko Vari pārvērst par staltu, skaistu, strādīgu puisī. Uzklaušījusi Maijas lūgumu, Laima arī Paijai dod iespēju laboties.”²

Luga iestudēta: pirmizrāde – 1922.g. Liepājas Jaunajā teātrī; Liepājas teātrī 2004.g., Valmieras Drāmas teātrī 2003.g., Nītaures vidusskolā 2009.g., Rīgas 46. pirmsskolas izglītības iestādē; pēc lugas motīviem – „Dirty Deal teatro”, patlaban Ģertrūdes ielas teātrī.

Ir pagājuši vairāki gadi kopš pirmo reizi, kā mazs bērns, rokās turēju „Maiju un Paiju”. Ir pagājuši vairāki gadi kopš pirmo reizi kā jauns cilvēks, skatījos filmu „Maija un Paija” Gunāra Pieša režijā. Ir pagājuši vairāki gadi, un šobrīd es esmu spējīga analizēt kā lugas, tā scenārija materiālu. Pārdomas radīja jaunu fantāziju. Gribējās „paspēlēties” ar to, ar tēliem un situāciju, apzinoties, ka varu izsaukt sabiedrības sašutumu par to, ka tā ir Annas Brigaderes luga ka es vēlos izmainīt tieši Annas Brigaderes lugu. Es nevēlējos to izmainīt. Es gribēju sekot savai fantāzijai un savai radošajai iztēlei, savā izvēlē nesaskatot neko sliktu. Pasaule interpretē pasauli, un mēs paši līdz tam esam nonākuši. Mēs esam aprakstījuši Mēdeju, Žannu d’Arku, mēs esam aprakstījuši visu, kas vien ir ienācis prātā.

Kā raksta K. Staņislavskis savā grāmatā „Aktiera darbs”³ sakot, ka zemapziņas atmodināšana ir galvenais uzdevums, varu tam tikai piekrist un atzīt sevi par visfanātiskāko eksperimentētāju. Vārds „zemapziņa” ir galvenais vārds šajā teikumā un reiz manās rokās nonāca indiešu rakstnieces Šakti Gavainas grāmata „Radošā iztēle”⁴. Šī grāmata ir kļuvusi par vienu no vērtīgākajām literatūrām manā grāmatu plauktā. Tā māca: „Radošā iztēle ir zemapziņas⁵ metode, kas ļauj atbrīvoties fantāzijai”. Kā zināms, fantāzija rada literatūru, deju, mūziku, -mākslu. Fantāzija ir ceļojums pa prāta dzīlēm un tā ir sastapšanās ar atrisināmām un neatrisināmām dzīves situācijām. Mums, autoriem, rokās tiek ielikts milzīgs spēks kā radīt

² http://www.spridisi.lv/muzejs_4.html

³ K. Staņislavskis. Aktiera darbs. Latvijas valsts izdevniecība: 1951, Rīga

⁴ Š.Gavaina. Radošā iztēle. Preses nams: 1996, Rīga.

⁵ „Zemapziņa ir vienādības zīmē ar vārdu fantāzija un meditācija”, S. Kalniņa.

„programmu”, kuras ir spējīgas mūs izārstēt, vai ir spējīgas ieraudzīt sevi no malas laikā un telpā. Mana, kā autora mērķis, bija radīt labu „programmu”, pārvietojot „Maijas un Paijas” tēlus laikā un telpā, ļaujot izstāstīt, kā būtu, ja būtu šādi...⁶.

---

⁶ K. Staņislavskis. Aktiera darbs. Latvijas valsts izdevniecība. Rīga: 1951

3. LUGAS TAPŠANAS GAITA

Kā būtu, ja jūs man ļautu atbrīvot jūs no priekšstatiem par to, kas ir bijis pirms tam un ļautos jaunai interpretācijai par Maijas un Paijas stāstu?

Kā būtu, ja mēs atgrieztos senatnē, tik nosacītā, cik nosacītā vien var būt. Tādā senatnē, kuru jūs slēpjat zemapziņas vistālākajos nostūros. Šī senatne nav piesaistīta nevienam no gadsimtiem, var nojaust tikai atsauces uz to. Mēs atgriezīsimies senatnē, vasaras laikā, kad pļavas ir pilnas no ziedu un augu pārpilnības, kad ūdens upēs ir tik dzidrs, ka saldē asinis un miesu, kad cilvēks meklē harmoniju it visā, sevī, citos cilvēkos un dabā. Kā būtu, ja mēs ieraudzītu lauku mājas, kurām blakus aku un akas vindu un ieraudzītu Svili, kurš pārvedis mājās jaunu sievu ar meitu Paiju. Kā būtu, ja šie divi atraitņi, Pate un Svilis, apvienotos, izmisuma un vientulības dzīti, ne burvestības vadīti? Kā būtu, ja labās māsas Maijas un sliktās māsas Paijas vietā, būtu divas vienlīdzīgas pusmāsas, kurām katrai piemīt savs raksturs, kādu to nosaka vecāku audzināšana un izcelsme? Kā būtu, ja Maija un Svilis dzīvotu pagātnē, kad Maijas māte vēl bija dzīva un Pates saimniekošanu salīdzinātu ar to, tā nedodot viņai iespēju iedzīvoties jaunajā mājā? Kā būtu, ja abas māsas, meklējot patvērumu kalpu puīša Vara izpalīdzībā un atsaucībā, viņā iemīlētos? Kā būtu, ja slinkā kalpa puīša Vara vietā būtu jauns un mīlotgribošs, tādēļ strādātnešpējīgs, jauneklis, kurš sapņo par labu dzīvi, taču apzinās, ka šajā mājā strādājot tas nevar notikt? Kā būtu, ja Maija gribētu aizbēgt no realitātes, nespējama pieņemt Pates haotisko kārtību un Sviļa neuzmanību? Kā būtu, ja pēc Sirmmāmiņas pareģojuma, Paija it visā, tā arī ikdienišķās lietās sāktu darīt visu, ko Maija dara, tādēļ arī akā ielektu līdzī? Kā būtu, ja Varis ietu pie Velna darbā, lai nopelnītu vairāk? Kā būtu, ja Velēnu vecītis būtu akls un vientuļš vecītis? Kā būtu, ja Laima, debesīs sastaptajai Maijai, nemaz negribētu dot Elles atslēgu? Kā būtu, ja Varis paliktu Ellē, tā izpildot savu likteni? Kā būtu, ja māsas salabtu un atgrieztos mājās, un ģimene no jauna censtos iemīlēt viens otru?

Tā būtu, un tas būtu stāsts par izvēlēm, kuras mēs katrs veicam. Šo dramatisējumu apzināti veidoju tā, lai padarītu acīm redzamus garīgos impulsus, kas likuši tēliem rīkoties vienīgi tā un ne citādi. Tā mēģinot izskaidrot, kāpēc, mēs, cilvēki, viens pret otru attiecamies, kā attiecamies: mēs esam tādi, kādi esam, taču savas izvēles mēs varam ietekmēt. Didaktiski un naivi? Tomēr mūsu teātra pasaule ir pārāk piepildīta ar postmoderno atklātību, seksuālo un tekstuālo pornogrāfiju.

Dramatizējums „Paija. Maija” ir reālpasaka pieaugušajiem. Tādējādi, šī dramatizējuma vienīgais mērķis, atšķirībā no oriģinālmateriāla, bija likt uzsvaru tikai un vienīgi uz tēlu attiecībām, kas savstarpējā mijiedarbībā izskaidrotu tēlu rīcības cēloņus un sekas, kas, savukārt, ir no tēla pagātnes izrietošas, tātad likumsakarīgas un neizbēgamas. Ar šādām reālpsiholoģiskām tēlu attiecībām vēlējos piedāvāt tādu priekšstatu, kas neizdala Labo un Ļauno divās atsevišķās kategorijās, bet gan rosina domāt, ka bez Labā nav Ļaunā, bez Gaismas nav Tumsas, bez Dienas nav Nakts, un otrādi.

Annas Brigaderes luga ir cik daudzslāņaina, tik ģeniāla, kur pretī mana interpretācija ar šiem pašiem varoņiem, vienkāršāka it visā kā tekstuāli, tā darbībā. Es nebaidos šī vārda, - vienkāršāka. Ņemot vērā, ka Annas Brigaderes tēlu skaits skaitļojams desmitos, to skaitu samazināju līdz deviņiem apzināti, ņemot vērā tādu faktoros, kā aktieru daudzums (ar kādu pagaidām netiktu galā), piešķirtais finansējums (ko nevarētu atļauties izmaksāt pārdesmit aktieriem, jau seši aktieri bija diezgan „sālīti”), turklāt gribēju galveno uzsvaru likt uz ģimeni.

Uzrakstīt savu interpretāciju nebija viegli, jo Annas Brigaderes veidotā tēlu un simbolu sistēma ir ģeniāla, tādēļ atzīšos, ka ilgi „mocījos” ar savu variantu. Man nācās no daudz kā atteikties, arī no termina „pasaku luga”, jo jau pašā pirmsākumā vēlējos, lai Varis patīk abām meitenēm, un nācās ieviest reālpsiholoģiskus spēles noteikumus, kas nojauca visas barjeras, līdz nebija nevienas, pie kuras pieķerties, taču lēnām, grūtā un sarežģītā procesā, mēs nonācām pie „kaut kā”, kas varētu saukties „reālpasaka”.

4. VIDE, VIETA UN LAIKS

Svilis ar jauno ģimeni dzīvo nosacītā lauku vidē ar nosaukumu „Senatne”. Izrādē šī vide tika izveidota un no skatītāja atdalīta ar četrās vietās pārtrauktu apli, lai radītu spēles telpas noteikumus. Kā vieta, šis aplis kalpoja par klajumu, kas tikpat labi var atrasties jebkur un visur, kur vajag,-blakus mājai, blakus klētij, blakus lielceļam un blakus upei, tā simbolizējot arī četras debespuses un četrus gadalaikus,-Laika cikliskumu.

Tēli pieder Laikam. Viņi dzīvo realitātē, kas netiek piedāvāta nevienam no gadsimtiem, jo tas nav būtiski. Viņi ir iesprostoti vienā Laika dimensijā, pa kuru drīkst pārvietoties (Elle, Debesjums, Virszeme, Pazeme), kad to vēlas vai kad rodas iespēja (šis ir viennozīmīgs pasaku elements).

Tēli nestrādā, bet „dara darbu”. Šāds dramaturģijas autora uzstādījums ir apzināts, jo ļauj režisoram izpausties un veikt savas korekcijas tēlu „darbā”. Darbs ir nosacīts, jo būtiskas ir tikai attiecības, „to *senatne*”, un tagadne.

5. LUGAS PERSONĀŽI

Dalījums: Labais un Ļaunais. Tas vienmēr ir pastāvējis oriģināllugā. Tas vienmēr tika iedalījis, kas ir Labs un kas ir Slikts. Tas vienmēr ir nodalījis Maiju no Paijas un Paiju no Maijas.

Es vēlējos radīt tādu Maiju, un tādu Paiju, kura savā ziņā ir kā viens veselums. Respektīvi, Maijai piemīt tās īpašības, kas piemīt Paijai, un Paijai piemīt tās īpašības, kas piemīt Maijai.

Paija un Maija-jaunas, skaistas, jūtīgas, strādīgas, astoņpadsmitgadnieces, kura katra no ir ietekmējusies no savu vecāku audzināšanas. Maija no savas mātes-perfekcionismu un darba mīlestību, savukārt, Paija no Pates- haotismu un vēlmi dominēt, lai ar savām pārspīlētajām darbībām pierādītu, ka viņu ir vērts par kaut ko mīlēt.

Man gribējās parādīt Maiju un reālu realitāti, kurā Maija "darot darbu" var būt dusmīga, vai, realitāti, kurā Paija, saņemot atraidījumu skumst un jūtas dziļi pamesta. Vēlējos, lai šie tēli sastopas ar savām bailēm. Ņemot vērā, ka Maija ir perfekcioniste un viss notiek ar viņas ziņu, līdz ar Pates ienākšanu, tas viņai ir liels trieciens un viņai ir bail redzēt, ka viss notiek citādi. Savukārt Paija baidās būt atgrūsta, jo pieradusi pie mātes ucināšanās, kurai, savukārt, šajā lugā piemīt vislielākie mazvērtības kompleksi. Vēlējos radīt apstākļus, kurā Maija nekā nav trūcis, bet Paijai-ir trūcis visa. Ja mēs meklētu prototipus, tad Blaumaņa Kristīne būtu Maija, un Matilde būtu Paija, savukārt, Varis būtu Edgars. Un tomēr, šie prototipi tēliem „uzguļas” virspusēji.

Paija burtiski kliez pēc mīlestības, kādēļ, ienākot Sviļa mājā, burtiski deg no kāres iepazīties ar „māsu”, kura turpretim nobīstas no tādas uzbāzīgas mīlestības un kļūst izvairīga. Tā kā Pate ir mājas saimniece, Paijai ir varas apziņa, kas Maiju kaitina. Paija, apzinoties, savu varu, joprojām iekšēji paliek trausla un ievainojama, ko redz tikai Varis. Tā kā Maija atraida Paiju, Paija pieķeras Varim, kurš ir izpalīdzīgs. Varis (21)-jauns, izdarīgs puisis, kurš audzis bez vecāku uzraudzības, tādēļ vienmēr cīnījies par izdzīvošanu. Sapņo par savu saimniecību, kurā pats būs saimnieks, tādēļ strādā pie Sviļa un krāj naudu. Sviļa saimniecība nav nedz nabaga, nedz bagāta,-vidēji."Darbs darās", bet Varim nauda krājas lēni, kas viņu motivē iet strādāt pie Velna. Varis mīl Maiju ar prātu, taču viņa sirdi tracina Paijas trakums un brīvība, kādu Maija neatļaujas. Paijai nav Maijas robežu, un kā jau vīrietis, Varis pazaudējas Paijas flirta spēlēs, kas, savukārt, izraisa vēlākizrietošo situāciju un kļūst par vēl vienu spēcīgu impulsu Maijas bēgšanai uz Pazemi.

6. RADOŠĀS KOMANDAS MEKLĒJUMI

Vairs tik precīzi neatminos kādā secībā sāku cilvēku meklējumus, tomēr atceros svarīgākos brīžus, kā tiku pie savas komandas.

Radošā komanda:

Palīgi: Gunita Eņģele un Dina Beināre

Plakāta realizātore: Berta Vilipsone

Mūzikas autors: Kaspars Niklasons

Skaņa: Gatis Krievāns

Gaisma: Rūdolfs Kugrēns

Horeogrāfija: Madara Luīze Muzikante

Aktieri:

Paija-Liene Sebre

Maija-Alise Polačenko

Varis un Velēnu vecītis-Artūrs Putniņš

Pate-Gunta Virkava

Svilis un Velns-Zigurds Neimanis

Laima/Sirmmāmiņa-Marta Grase Ančevska

Pēc producentes Leldes Prūses ieteikuma tiku pie Bertas Vilipsones un Rūdolfa Kugrēna, kurus pirms tam nepazinu, tomēr viņu vārdi likās dzirdēti. Abi, bez ilgas domāšanas, piekrita. Ar Luīzi Muzikanti iepazinās Jaunā Rīgas teātra (turpmāk JRT) ballītē, kas notika JRT pagalmā, „Teātra restorānā”. Savukārt par mūzikas autoru biju iecerējusi jauno mūziķi Reini Ozoliņu, tomēr izvēle par labu krita kursabiedra Edgara Niklasona brālim Kasparam Niklasonam. Gati Krievānu pieaicināju uz pašām beigām, kad sākām likt izrādi kopā ainu pa ainai.

Sākotnēji par Maijas lomas atveidotāju biju noskatījusi Sanitu Pušpuri, savukārt, par Paijas atveidotāju-Anci Muižnieci, kuras būtu labprāt piekritušas, taču diemžēl noslogojuma dēļ viņām nācās atteikties. Ance ieteica savas kursabiedrenes, Lieni Sebri un Alisi Polačenko, kuras „it kā esot brīvākas uz doto brīdi”. Jāatzīst, ka mazliet kavējos ar zvanīšanu. Par Lieni zināju tikai to, ka viņai ir paredzēta Elīnas loma Mihaila Gruzdova režisētājā izrādē „Jūtu tektonika” Nacionālajā teātrī, bet Alisi zināju agrāk, kad abas apmeklējām Gaļinas Poliščukas

„Teātra observatoriju”,-viena otru vārgi, bet sveicināt sveicinājām. Uzrunājot abas meitenes, nācās arī jautāt atļauju M. Gruzdova kungam. Mēs satikāmies Nacionālā teātra telpās, biju nobijusies, bet saruna bija veiksmīga. Man beidzot bija Paija un Maija.

Par Vari gribēju Arti Drozdovu. Manā sākotnējā vīzijā Artis Varim būtu iedevis tādu raupjumu, kas man likās iederīgs, bet tā kā Artis necēla telefonu, meklēju citus variantus. Iedomājos,-varbūt Daumants Švampe? Nē, ar Daumantu nesanāca iepriekšējo reizi-bīstami. Un tad mans kursabiedrs un labā roka Edgars Niklasons man ieminējās par mūsu kopīgo draugu, kurš taču neesot tik noslogots, turklāt ir bijis Varis jaunās režisores Danas Indānes izrādē „Ceļojums trim”, kas bija pēc Annas Brigaderes pasaku lugas „Maija un Paija” motīviem. A. Putniņš piekrita piedalīties.

Pates lomas atveidotāju gribēju Akvelīnu Līvmani. Pirms pāris gadiem dzirdot viņas vārdu, iedomājos, ka mums kādreiz būs kas kopīgs (šādi vienmēr esmu jutusi cilvēkus, ar kuriem kopā gribu strādāt) un nodomāju, kāpēc, lai šī nebūtu tā reize. Akvelīna ieradās uz pirmajiem diviem mēģinājumiem un tomēr atteicās noslogojuma dēļ. Man bija jāmeklē risinājums. Gunta Virkava. Spēcīga, vitāla un sievišķīga,-tāds ir bijis mans priekšstats par viņu. Gunta piekrita. Ar Sviļa lomas atveidotāju nebija nekādu problēmu. Zigurds piekrita. Par Laimas lomas atveidotāju gribēju Aiju Dzērvī, taču arī viņa atteicās noslogojuma dēļ, uzrunāju Martu Ančevsku un te viņa bija, mana Laima. Ar nepacietību gaidīju, kā *process* attīstīsies...

7. ĢERTRŪDES IELAS TEĀTRIS

Sākotnēji vēlējos izrādi rādīt Zirgu pastā, taču pāris iemeslu dēļ, nācās apsvērt citas iespējas. Laika, lai atrastu piemērotas telpas bija maz man gribējās aktierus nodrošināt ar visu iespējamo. Likās, ka tā arī notiks. Iespēja radās Ģertrūdes ielas teātrī. Skatuve un tās telpa- milzīga, nodomāju, ka scenogrāfam noteikti būs, kur izpausties. Nolēmu mēģināt. Pirmkārt, tādēļ, ka iepriekšējā sezonā piedalījos kā aktrise kursa biedrenes Ingas Gales izrādē „Mūsu Silvija debesīs” kā Silvija2, otrkārt,-pazīnu vairākus cilvēkus, kas tur strādāja. Ar palīdzi Gunitu Eņģeli norunājām tikšanos un devāmies pie Maijas Pavlovas un Andreja Jarovoja izstāstīt savu ideju un gaidīt atļauju par izrādes rādīšanu. Attieksme bija pretimnākoša.

8. MĒĢINĀJUMU PROCESS

Darbu pie diplomdarba izrādes „Paija.Maija” kopā ar aktieriem uzsākām februārī. Tas bija februāra vidus. Pirmajā lasījumā piedalījās visi aktieri un radošā komanda. Visu lasījuma laiku pievērsu uzmanību aktieru un radošās komandas uzvedībai un reakcijai attiecībā pret dramaturģisko materiālu, lai procentuāli saprastu viņu ieinteresētību un aizrautību ar materiālu. Kopējās sajūtas nelika vilties, taču it visiem kļuva skaidrs, ka priekšā ir vēl grūts ceļš ejams, kas, visvairāk attiecās uz mani kā dramaturģuma, tā režijas autoru, - bija jāuzņemas pilna laika jeb dubulta atbildība kā par dramaturģiju, tā režiju, ko izskaidroju arī aktieriem.

Turpmāko situāciju apgrūtināja divas slietas. Pirmā: Ģertrūdes ielas teātrī nevarējām mēģināt uz skatuves tik bieži, cik vajadzēja. Un ja to varēja darīt, tad otrajā stāvā, kur visu laiku kāds pastāvīgi atradās vai turpat blakus notika otrs mēģinājums, kas man nelikās pieņemami un arī aktieriem „ačmredzami, lika justies neveikli, tādēļ sarunāju mēģinājumu telpas „Teātra bāra” telpās ar mazu skatuvi. Šī situācija mani sarūgtināja, bet citas izvēles nebija. Otrā lieta: Aktieru noslogotības dēļ, kopējo aktieru sastāvu vajadzēja dalīt pa pāriem vai pa grupām, kādēļ nācās arī materiālu ņemt cauri pa daļām, vai nu ainu uz priekšu vai atpakaļ, kas radīja apjukumu it visiem, kas nozīmēja vien to, ka lugas padziļinātākai analīzei jeb „galda periodam” atvēlētais laiks ievilkās no divām nedēļām uz ilgu laiku un pārslasīšanās rezultātā man nācās vairākkārtēji atgriezties pie dramaturģiskā materiāla pārrakstīšanas.

Uzdevumi aktieriem: Sarunas par tēmu, lai saprastu aktieru dzīves uztveri (kas ir mīlestība, kas ir cerība, kas ir ticība, kas ir labs, ļauns utt.) Ideālā bērnība, reālā bērnība, tēla prototips un manieres, fizisku darbību atrašana, kas dotos tēlus raksturotu vislabāk, tēla meditācija, dzīvnieku etīdes, cilvēka transformācija tēlā caur kustību, kāda mūzika skan tēla galvā, kā viņš elpo, ja būtu: Dzīvā iztēle, slinkuma novērojums, darba novērojums, galējs prieks, galējas skumjas, dusmas, laime, ko dara viens, kad otrs gul, viens velkošais, otrs agresīvais, vienas dienas monologs, kopējas lietas, pretējas, erotiskā fantāzija, tēla lūgšana. Vēlāk sākām iet cauri. Mēģinājumos mani pārņēma divējādas jūtas. Citreiz jutos labu un citreiz slikti. Man trūka pieredzes. Zināju, ko gribēju dabūt, tik nepratu aktieriem to izstāstīt. Bieži sanāca minstināties negribot un centos to pat noslēpt, kas bieži vien nonāca pie tā, ka kļuva dūsmīga pati uz sevi.

Pēc mēģinājumiem bieži pārdomāju lietas, kas tika teiktas vai izdarītas. Gribējās, lai aktieri mani ciena, bet nezināju, kā to panākt vai arī baidījos no tā, kas no manis varētu nākt ārā. Vienmēr esmu apbrīnojusi Gaļinas Poliščukas stingrību un atsvešinātību un pie sevis nodomāju, ka tas tik būtu vareni, ja man tā izdotos. Tomēr: esmu pārāk emocionālas dabas

cilvēks, lai par tādu kļūtu, man sevi vajadzētu gadiem ilgi iekšēji „sist”. Par to pārdzīvoju un domāju, ka aktieri jūta manus vājos brīžos. Laiks gāja. Problēmas sāka rasties viena pēc otras. Alise kādu laiku netika uz mēģinājumiem, kādēļ Liene un Artūrs neglābjami satuvinājās, un brīdī, kad Alise piedalījās mēģinājumā Artūra atsvešinātība bija acīmredzama. Alise bija ārpus Lienes un Artūra radītā apļa, tādēļ bija jāsasteidz nokavētais. Darījām, ko varējām, tomēr laikam pašā cilvēkā radušās īstās emocijas nevar noslēpt. Tīri cilvēciski Artūru Liene piesaistīja vairāk, tādēļ arī izrādēs jutu Artūra un Alises atsvešināto kopā būšanu. Pagāja kāds mirklis, kad paliku arī bez scenogrāfes. Pirms tam loloju ilūzijas, ka scenogrāfs ir režisora labā roka, bet šoreiz tā nebija, kaut kas nogāja greizi, un, diemžēl, „problēma” līdz manīs neatnāca. Berta, ne ziņu nepasakot, uz nedēļu nozuda, atstājot mani neveiklā situācijā pret aktieriem un pašai sevi. Ne rekvizītu, ne kostīmu. Sāku tos meklēt pati, jo aktieri spēlēja ar iedomātām lietām, kādēļ izjutu milzīgu kauna sajūtu. Pēc brīža Berta parādījās un atkal nozuda. Priekš manis tas bija traumatiski, jo sāku baidīties, ka visi var vienā brīdī saslimt ar šādu bezatbildību. Kulminācija bija arī Guntas Virkavas īslaicīgā pazušana pēc „Lotgola.lv” izbraukuma.

Lūzums iestājoties vienmēr, tas esot neizbēgams. Gribēju atkal aizbēgt, bet šoreiz te nebija ne balkona, ne lecamauklu un loga. Zvanīju Anitai Sproģei, runāju ar Ainu Matīsu, sūdzējos vecmāmiņai un draugiem, ko vēlāk to sev pārmetu (*režisors nedrīkst būt vājš! Nedrīkst!*). Katru reizi sevi centos uzmundrināt ar teikumiem, ko biju izdomājis:

VAIRĀK NERUNĀJIET, ESMU PIETIEKAMI ATKLAUSĪJUSIES. ĻAUJIET MAN JŪS REGULĒT. KAMĒR JŪS KLUSĒSIET, ES IZVEIDOŠU SAVU STĀSTU. RUNĀSIET TAD, KAD PALŪGŠU. IZRĀDI SPĒKŪ! Neizrādi vājumu Aizrādi! Vēro! Neesi viņos pārāk daudz! Nemīli viņus pārāk daudz!

Un nesanāk. Mans iekšējais režisors baidās izpausties...

Jutos pamesta. Tā ģimene, tā komanda, ko sākumā tā loloju un centos izauklēt, šķita nekas cits kā vilku bars. Visi gaidīja un gribēja no manis to, ko pati gribēju...Režisora stingro prātu, roku, vārdu. Kas manī no tā? Viegli un lēni un smagi sabruku. Es pieļāvu kļūdu un kļuvu par miesas gabalu viņu aszobu rīklēm.

Es rakstīju tētīm, jo nevarēju saprast, vai šis viss ir šo moku vērts? Tā plēšana, raušana, sevis ķengēšana...

Sarakste no Draugiem.lv:

„Sandija Kalniņa: Man trūkst jebkāda veida atbalsts. Jūtos vientulīgi un viena. Atnāku mājās un gribās kādu siltu mīļu roku, gribas kādu kam izraudāties uz pleca, gribas kādu, kurā klausīties, bet nespēju iedomāties tādu, ka tas varētu notikt drīzumā. tu, tēt, esi tik tālu un man ir vecmāmiņa, bet arī viņa nav rīgā. izmisums pēdējā laikā mani pārņem biežāk, kā vajadzētu. trūkst spēka. Izrādei ir jābūt. nezinu. vai teātris ir šo moku vērts? Vai tās cīņas ar sevi ir tā vērtas, ņemot vērā ka bendēju nervus, neredzu jēgu turpināt teātri darboties.? tā var sabrukt. es nezinu. man sāp līdz sirdij.

Normunds Kalniņš: Šaubas un ziņkārība, un, protams, visas pārejas ir prātam reibinošas kombinācijas ir dzīves garšas neatņemama sastāvdaļa. Gribas izvairīties no sāpēm un nogalināt visus aizdomīgus iemeslus un personas, kas hipnotiski provocē uz kārtējo sēru maršu. Asaras birst un revolverī kā parasti tikai viena patrona...Bum! Vai teātris ir ko vērts? Vai šis (Bum!) ko paskaidro vai tikai pūš pulveri acīs? To, meitiņ vari noskaidrot tikai tu pati. Varu teikt tika vienu, ja tu esi tur, kur tu esi un dari to, ko tu dari, tad acīmredzot šai lietu kārtībai ir sava jēga un saprašana ! Kāda cena ir šai vērtībai ? Uz šo jautājumu , īstermiņā un kaut cik sakarīgu atbildi , noteikti nevar saņemt . Kā lai dzīvo ar tādu dienas maizi ? Nekas cits neatliek , ka turēties pie pilnas apziņas un saprašanas , ka viss ir nesaprotami un dikti interesanti ! Ko viņš teiks ? Kā rīkosies ? Un nu jau mana paša galvā ir stāvokļi no pārāk radikālas idejas , vai arī tik pierasti ģeniālas , ka uztvere to nomaskē , ka pašu par sevi saprotamu ikdienišķu domu . Taču tas ir brīnums ! Klātesošs vienmēr un visur kā kompass. Tavos dzīves ceļojumos , miera laikos un karos , gūsta gados pirms pašas tumšākās nakts un rītausmas ! Domu mākoņi dažkārt spēj mālēt dikti ērmodas bildes. Viegli nav ! Ar to gribu teikt , ka pats process ir to vērts ! Ar Tevi, meitiņ, viss ir kārtībā. Papi !”

Bija pienācis arī tāds brīdis, kad bija doma atcelt ģenerālmēģinājumu. Aktieri, Alise, Liene nesaprata, kādu spēli vēlos no viņām. Es sapratu, ka esmu nonākusi strupceļā ar savu „reālpsiholoģisko pasaku”. Bija jābūt atbildei. Pēc kopējām pārrunām, es sapratu, ka esmu ļāvusi meitenēm pārāk reālpsiholoģiski ņemt savas lomas, es to nebiju nokontrolējusi, cik ļoti viņas ieslīga savu lomu iespējamā dramatismā. Mēs gribējām pasaku un mums bija tā jārāda. Mums bija jābija ģimenes attiecības. Sapratu, ka nevajag „iet” pārāk dziļi. Mums ir jāparāda attiecības tomēr jāpaliek virspusē.

Nē, nedrīkst atcelt ģenerālmēģinājumu! Es gribēju redzēt. Es gribēju, lai visi saņemtas, lai sajūtas labi par labajām lietām, pie kurām nonācām, jo to bija vairāk kā sliktu.

9. KOPSAVILKUMS

Ir pagājušas pāris nedēļas kopš pēdējās izrādes un tikai tagad varu uz šo procesu paskatīties no malas un bez liekas emocionalitātes. Redzu brīžus, kuros gāju pareizo ceļu un redzu brīžus, kuros pieļāvu kļūdas, darot vairākas lietas vienlaicīgi. Mēģināju paspēt dramatisēt, režisēt izrādi, citus un režisēt sevi. Tikai tagad saprotu, cik svarīgi bija aktieriem „sākt staigāt uz kājām”, tomēr mēs pārāk ilgi „aizsēdējāmies pie galda”. Tikai tagad saprotu, cik ļoti režisoram vajag pastāvēt par savu ideju un neļaut to saplosīt gabalos, jo saplosīt gabalos var jebko. Aktieros vajag nedaudz ieklausīties, bet pārsvarā neklausīties, it sevišķi, ja esi iesācējs un it sevišķi, ja viņi ir seši,-tas var izsist no līdzsvara. Aktierus vajag mīlēt, bet ne izlaist. Un gribās izlaist ar labiem vārdiem, jo aktieri mēdz būt tik mīļīgi, tik pūkaini un draudzīgi, ka nākamajā brīdī tu vari kļūt par viņa lielāko ienaidnieku. Sapratu, ka tiklīdz rodas aizdomas un neuzticība, rodas noklusēts naidīgums, kas jāsaprot „neuztveriet to personīgi, bet...”, vajag atkal visu nolikt vecajās vietās, izskaidroties. Ir nepārtraukti jāstrādā ar savu iekšējo režisoru jādzird un jāklausa, un jāpieņem tā fiziskais veidols. Sevis režisēšanā bija jāieliek vislielākā daļa enerģijas un spēka. Nežēlīgi, sāpīgi un baudpilni. Baudpilni tajos brīžos, kad ir bijusi iespēja ieraudzīt šo „iekšējo režisoru”, ja „viņš” ir kādā mēģinājumā kaut uz sekundi sācis runāt ar tavu muti, pakustinājis pirkstu, tad tās mokas ir tā vērtas.

Droši vien, ka izklausās traki, ka esmu mocījusi sevi. Nemocīju sevi, bet stiprināju. Pārāk liels maigums šai pasaulei ir nederīgs. Kritieni ir spēcinoši.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. *K.Staņislavksis. Aktiera darbs. Latvijas valsts izdevniecība. Rīga: 1951*
2. *Dž. Mērfijs. Tavs zemapziņas spēks. Apgāds „Jumava”*
3. *Š. Gavaina. Radošā iztēle. Preses nams: 1996*
4. *P.Brook. Empty Space. Touchstone: 1995*

1. PIELIKUMS

Fotogrāfijas no pasaku lugas „Paija. Maija” iestudējuma.

2. PIELIKUMS

Pasaku luga „Paija. Maija”.